

Kalkkijalosammal

Grov gulmossa

Drepanocladus lycopodioides (*Pseudocalliergon lycopodioides*)

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Kalkkijalosammal on suurikokoinen, niukkahaarainen, haarapesäkkeinen lehtisammal. Versojen kasvutapa on pysty, ja ne ovat väriltään kullanhohtoisen kellanruskeita. Lehdet ovat soikeita, leveätyvisiä ja käyriä, ja ne suippenevat lyhyttä kärkeä kohden. Ohut keskisuoni ulottuu lehden kärki-osaan, lehden laita on ehyt. Lajin voi sekoittaa esimerkiksi silmälläpidettävään pohjanjalosammaleeseen (*Pseudocalliergon angustifolium*), jonka lehdet kuitenkin ovat kapeamat ja lehtien laidat pikkuhampaiset. Laji muistuttaa myös letto-lierosammalta (*Scorpidium scorpioides*), jolta kuitenkin puuttuu keskisuoni ja kullanhohtoinen väritys.

Elinympäristö ja levinneisyys

Kalkkijalosammal kasvaa kalkkialueilla kosteissa ympäristöissä kuten ohutturpeisilla letoilla, luhtalettoilla, kosteilla niityillä, kalkkikallioiden allikoissa, kausikosteissa painanteissa ja lampareissa ajoittain upoksissa. Kalkkijalosammalta esiintyy Ahvenanmaan ja Lounais-Suomen lisäksi Pohjois-Suomen kalkkiseuduilla. Suomesta tunnetaan 24 nykyesiintymää.

Nykytila ja uhkatekijät

Kalkkijalosammalle sopivat elinympäristöt ovat vähentyneet ojitusten, rakentamisen ja kasvupaikkojen umpeenkasvun takia. Ojitukset ja vesirakentaminen uhkaavat edelleen kuivattaa monia kasvupaikkoja. Heikoin tilanne on Etelä-Suomessa. Kolmasosa esiintymistä on suojelun ulkopuolella. Eteläsuomalaisista esiintymistä vain harvat on suojeltu.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltavan kalkkijalosammalen esiintymä ja sen välitön lähiympäristö jätetään ojitusten ulkopuolelle. Jotkut sammalen kasvupaikoista ovat metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä (letot Lapin läänin eteläpuolella), joiden ominaispiirteiden muuttaminen on kielletty. Osa sammalen kasvupaikoista on METSO-ohjelmaan sopivia kohteita (puustoiset suot ja soiden metsäiset reunat, kalkkikalliot). Vesitalouden ennallistaminen luonnonhoitotyönä saattaa olla tarpeen joillain kohteilla.

Lähteet

- Hedenäs, L. 1997. Faktablad: Pseudocalliergon lycopodioides – Teoksessa: Hallingbäck, T. (red.). 1998. Rödlistade mossor i Sverige – Artfakta. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. S. 250–251.
- Ulvinen, T., Syrjänen, K. & Anttila, S. (toim.) 2002. Suomen Sammalet – levinneisyys, ekologia, uhanalaisuus. Suomen ympäristö 560. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 354 s. Verkkojulkaisuna: <http://hdl.handle.net/10138/40617>
- Ulvinen, T. 2009. Pseudocalliergon lycopodioides – vaarantunut. Teoksessa: Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. & Syrjänen, K. (toim.). 2009. Suomen uhanalaiset sammalet. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. S. 211–213. Verkkojulkaisuna: <http://hdl.handle.net/10138/38824>

Kuva: Jouko Rikkinen, CC-BY-NC-4.0 [Laji.fi](https://www.flickr.com/photos/jouko_rikkinen/)